

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2018/19: MJU16

Ändamålsenliga sanktioner mot otillåtna avfallstransporter

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i miljöbalken.

Lagförslaget innebär ändringar i miljöbalkens straffbestämmelser om otillåtna avfallstransporter. Straffansvaret för otillåten avfallstransport ska omfatta den som anordnar eller genomför en transport av avfall som är avsedd att gå till ett land utanför EU i strid med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall (avfallstransportförordningen).

Förslaget innebär att brottet anses fullbordat på ett tidigare stadium än enligt nuvarande bestämmelser. Vidare ska straff kunna dömas ut även när en transport har anmälts eller godkänts, om anmälan eller godkännandet bygger på oriktiga uppgifter. Otillåten avfallstransport ska inte längre vara straffbart på försöksstadiet. Det införs en särskild brottsrubricering för grova fall av otillåtna avfallstransporter. Det ska inte dömas till ansvar i ringa fall eller om den som anordnat transporten frivilligt vidtagit en åtgärd som lett till att transporten inte genomförts. Vad gäller begreppet frivillighet i det avseendet anser utskottet att ett tillbakaträdande efter det att en tillsynsmyndighet inlett en kontroll inte ska kunna betraktas som frivilligt.

Straffansvaret för försvårande av miljökontroll utvidgas till att även omfatta bestämmelser i avfallstransportförordningen. Det införs en möjlighet att hålla kvar och omhänderta avfall om det behövs för att säkerställa att ett föreläggande eller förbud med koppling till avfallstransportförordningen följs. Vidare ska avfall som varit föremål för brott kunna förverkas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2019.

Behandlade förslag

Proposition 2018/19:79 Ändamålsenliga sanktioner mot otillåtna avfallstransporter.

Innehållsförteckning

- Utskottets förslag till riksdagsbeslut3
- Redogörelse för ärendet4
 - Ärendet och dess beredning.....4
 - Propositionens huvudsakliga innehåll4
- Utskottets överväganden.....5
 - Ändamålsenliga sanktioner mot otillåtna avfallstransporter.....5
- Bilaga 1*
- Förteckning över behandlade förslag10
 - Propositionen10
- Bilaga 2*
- Regeringens lagförslag11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ändamålsenliga sanktioner mot otillåtna avfallstransporter

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:79.

Stockholm den 28 maj 2019

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Jessica Rosencrantz (M), Hanna Westerén (S), Isak From (S), John Widegren (M), Magnus Manhammar (S), Elin Segerlind (V), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Malin Larsson (S), Magnus Oscarsson (KD), Marlene Burwick (S), Tina Acketoft (L), Mats Nordberg (SD), Staffan Eklöf (SD) och Magnus Ek (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2018/19:79 Ändamålsenliga sanktioner mot otillåtna avfallstransporter.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut redovisas i bilaga 1, och regeringens lagförslag redovisas i bilaga 2.

Lagförslaget har granskats av Lagrådet.

I samband med beredningen av detta ärende bjöd utskottet in företrädare för Polismyndigheten, Länsstyrelsen i Gävleborgs län samt Malmö stad till sitt sammanträde den 14 maj 2019 för att få information om arbetet med otillåtna avfallstransporter.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i miljöbalkens straffbestämmelser om otillåtna avfallstransporter som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall (avfallstransportförordningen).

Straffansvaret för otillåten avfallstransport ska omfatta den som anordnar eller genomför en transport av avfall som är avsedd att gå till ett land utanför EU i strid med avfallstransportförordningen. Förslaget innebär att brottet anses fullbordat på ett tidigare stadium än enligt nuvarande bestämmelser. Dessutom ska straff kunna dömas ut även när en transport har anmälts eller godkänts, om anmälan eller godkännandet bygger på oriktiga uppgifter.

En särskild brottsrubricering för grova fall av otillåten avfallstransport med en strängare straffskala föreslås. Det ska inte dömas till ansvar i ringa fall eller om den som anordnat transporten frivilligt vidtagit en åtgärd som lett till att transporten inte genomförts i strid med bl.a. avfallstransportförordningen.

Otillåten avfallstransport ska inte längre vara straffbart på försöksstadiet. Straffansvaret för försvårande av miljökontroll utvidgas till att omfatta också bestämmelser i avfallstransportförordningen.

Det införs en möjlighet att hålla kvar och omhänderta avfall om det behövs för att säkerställa att ett föreläggande eller förbud med koppling till avfallstransportförordningen följs. Vidare ska avfall som varit föremål för brott kunna förverkas. Avfall som tagits i beslag ska också få säljas eller förstöras, om det skäligen kan antas att avfallet kommer att förverkas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2019.

Utskottets överväganden

Ändamålsenliga sanktioner mot otillåtna avfallstransporter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag. Vad gäller tolkningen av begreppet frivilligt i 29 kap. 15 § miljöbalken bör en sådan åtgärd som vidtas efter det att en tillsynsmyndighet inlett en kontroll inte vara att betrakta som frivillig i den föreslagna bestämmelsens mening.

Bakgrund

Den illegala avfallsexporten påverkar miljön och människors hälsa eftersom de mottagande länderna ofta saknar kapacitet att ta hand om avfallet på ett säkert sätt. Den främsta drivkraften bakom illegala avfallstransporter är stora förtjänster i kombination med låg upptäcktsrisk och låga straff. Det finns kopplingar till annan grov brottslighet, exempelvis bedrägerier, skattebrott, stölder, penningtvätt samt narkotika- och människosmuggling. Det är viktigt att avfallstransporter noggrant övervakas och kontrolleras så att avfallet inte dumpas i länder där avfallslagstiftningen eller kontrollen av avfallet är bristfällig. Illegala avfallstransporter till utvecklingsländer är ett stort problem, och det är därför angeläget att regelverken följs. Det har dock visat sig att det varit svårt att tillämpa de i Sverige nu gällande straffbestämmelserna. Straffbestämmelserna bör därför ändras så att de går att tillämpa på ett mer ändamålsenligt och effektivt sätt.

Gränsöverskridande transporter av avfall

Gränsöverskridande transporter av avfall kan ske genom export av avfall till länder utanför EU men även genom transporter av avfall inom EU och genom import av avfall till EU.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall (avfallstransportförordningen) begränsar och reglerar gränsöverskridande avfallstransporter för att transporterna ska ske på ett sätt som säkerställer en hög skyddsnivå för miljön och människors hälsa. Förordningen genomför konventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och om slutligt omhändertagande av farligt avfall (Baselkonventionen). Artikel 50.1 i förordningen kräver att medlemsstaterna ska fastställa bestämmelser om sanktioner vid överträdelse av förordningen. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. De nu

föreslagna ändringarna i straffbestämmelserna gäller främst export av avfall från ett land i EU till länder utanför EU.

Avfallstransportförordningen ställer olika krav beroende på till vilket land avfallet ska exporteras, vad det är för typ av avfall som ska exporteras och om avfallet ska bortskaffas eller återvinnas. Att exportera avfall för att bortskaffa det är förbjudet till alla länder utanför EU utom de länder som är med i Efta och som är parter i Baselkonventionen. För avfall som exporteras för återvinning till länder som är med i Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) gäller samma regler som för transporter inom EU, såsom krav på skriftlig förhandsanmälan och godkännande. Om avfallet ska exporteras för att återvinnas i ett land som inte är med i OECD är exporten förbjuden för vissa avfallsslag, exempelvis farligt avfall. När det gäller export av vissa andra avfallsslag till länder utanför OECD får mottagarländerna själva bestämma att transporten ska vara förbjuden, att det ska krävas skriftlig förhandsanmälan eller att det inte ska vara någon kontroll. Om mottagarländerna inte har bestämt vad som gäller krävs en skriftlig förhandsanmälan.

Kontrollen av gränsöverskridande avfallstransporter

Kontrollen av de gränsöverskridande avfallstransporterna involverar flera myndigheter. Naturvårdsverket har ansvar för tillsynsvägledningen och har ett begränsat operativt tillsynsansvar för frågor som Naturvårdsverket är behörig myndighet för. Fem särskilt utpekade länsstyrelser har ett regionalt operativt tillsynsansvar. Tullverket kontrollerar gods som ska exporteras och kan i dessa kontroller upptäcka förbjudna avfallstransporter. Polismyndigheten genomför fordonskontroller och kan i samband med dem upptäcka förbjudna avfallstransporter som omfattas av straffbestämmelserna i 29 kap. miljöbalken och därmed utgör ett brott. Även kommunerna och de övriga länsstyrelserna har operativt tillsynsansvar för gränsöverskridande avfallstransporter men endast när det gäller att miljöbalken följs och inte när det gäller att avfallstransportförordningen följs. Kustbevakningen kontrollerar gränsöverskridande avfallstransporter eftersom myndigheten ansvarar för tillsyn av farligt gods och lastsäkring i hamnars landområden.

Avfallstransporter som utförs i strid med avfallstransportförordningen upptäcks således främst vid länsstyrelsernas tillsynsarbete, vid Tullverkets kontroller av gods som ska exporteras, vid Kustbevakningens tillsynsarbete i hamnarnas landområden och vid Polismyndighetens kontroller av fordon och deras last.

Nuvarande sanktioner för överträdelser av avfallstransportförordningens bestämmelser om export

Miljöbalkens straffbestämmelser om otillåtna avfallstransporter

Sverige har infört sanktioner för överträdelser av avfallstransportförordningen genom straffbestämmelserna om otillåten avfallstransport i 29 kap. 4 a § miljöbalken. Där regleras straffansvar för den som uppsåtligt eller av oaktsamhet hanterar avfall i strid med avfallstransportförordningens bestämmelser om export. Dessa bestämmelser är även kriminaliserade på försöksstadiet.

Smugglingslagens straffbestämmelser

En person ska inte dömas till ansvar enligt 29 kap. miljöbalken om gärningen är belagd med samma eller strängare straff i brottsbalken eller om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling (smugglingslagen). För avfall som exporteras och transporteras i strid med avfallstransportförordningen ska det därför i första hand dömas till ansvar enligt smugglingslagen.

En gärning kan uppfylla rekvisiten för otillåten avfallstransport i miljöbalken och brotten i smugglingslagen samtidigt. Det är först i de situationer där det inte går att döma till ansvar enligt smugglingslagen som straff enligt miljöbalken kan bli aktuellt. Ett exempel på en sådan situation är när gärningar som begåtts av oaktsamhet inte är straffbelagda i smugglingslagen men i miljöbalken. Det kan aldrig bli fråga om straff enligt både miljöbalken och smugglingslagen för samma gärning. Bestämmelsen om förhållandet mellan smugglingslagen och miljöbalken har betydelse även för andra bestämmelser i miljöbalken, exempelvis artskyddsbrott i 29 kap. 2 b § miljöbalken.

För att dömas för smuggling enligt 3 § tredje stycket 1 smugglingslagen krävs att någon för ut en vara från landet i strid med ett särskilt föreskrivet förbud mot eller villkor för utförsel eller efter utförseln förfogar över varan i strid med förbudet eller villkoret. Det kan t.ex. gälla export av avfall i strid med avfallstransportförordningen. Export av avfall i strid med avfallstransportförordningen kan även utgöra olovlig utförsel enligt 7 § smugglingslagen. Smuggling kräver uppsåt. För fall av grov oaktsamhet kan straff för olovlig utförsel utdömas. Enligt 14 § smugglingslagen är försök till smuggling straffbart, men inte försök till olovlig utförsel.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att det för brottet otillåten avfallstransport inte längre ska krävas att en export har skett. Straffansvaret ska i stället omfatta den som med uppsåt eller av oaktsamhet anordnar eller genomför en transport av avfall som är avsedd att gå från EU till ett land eller territorium utanför EU i strid med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall (avfallstransportförordningen).

Otillåten avfallstransport ska inte längre vara straffbart på försöksstadiet. Det föreslås även att den som har anordnat en transport av avfall och som innan transporten påbörjats frivilligt har vidtagit en åtgärd som lett till att transporten inte genomförts i strid med bl.a. avfallstransportförordningen inte ska dömas till ansvar för otillåten avfallstransport.

Vidare föreslår regeringen att straffbestämmelsen för otillåten avfallstransport utvidgas så att den omfattar även den som anordnar eller genomför en transport av avfall som är avsedd att gå till ett land eller territorium utanför EU i strid med exportförbuden i artikel 39 (export av avfall till Antarktis) och artikel 40.2 (export av avfall för återvinning till de utomeuropeiska länderna och territorierna) i avfallstransportförordningen. Likaså föreslås straffbestämmelsen om otillåten avfallstransport utvidgas så att den gäller även den som anordnar eller genomför en transport av avfall som är avsedd att gå till ett land eller territorium utanför Europeiska unionen utan en skriftlig förhandsanmälan och ett godkännande som krävs enligt artikel 40.3 jämförd med artiklarna 4 och 9.6 i avfallstransportförordningen.

Regeringen föreslår även att straffbestämmelsen för otillåten avfallstransport utvidgas så att även den döms som anordnar eller genomför en transport av avfall som är avsedd att gå mellan länder utanför EU men genom ett land i EU utan en skriftlig förhandsanmälan och ett godkännande som krävs enligt artiklarna 47 och 48, jämförda med artiklarna 4, 9.6, 42 och 44 i avfallstransportförordningen.

Det föreslås att särskilt allvarliga fall av otillåten avfallstransport ska ha en särskild brottsrubricering med en egen straffskala. Vidare föreslår regeringen att det i ringa fall av otillåten avfallstransport inte ska dömas till ansvar. Ansvar för otillåten avfallstransport ska dömas ut endast om ansvar för miljöbrott inte kan dömas ut.

I propositionen föreslår regeringen att straffbestämmelsen om otillåten avfallstransport utvidgas så att det även kan dömas till ansvar om en skriftlig förhandsanmälan innehåller oriktiga uppgifter eller om någon fått ett godkännande till följd av att någon lämnat en oriktig uppgift. Det föreslås att bestämmelsen om försvårande av miljökontroll ändras så att den även omfattar uppgifter i handlingar som visas upp för en myndighet och oriktiga uppgifter som lämnas i de dokument som krävs enligt artiklarna 16 b, 16 d, 16 e, 18.1, 18.2, 18.3, 50.4 a eller 50.4 c i avfallstransportförordningen.

Vidare föreslår regeringen att bestämmelsen i miljöbalken om förhållandet mellan straffbestämmelserna i miljöbalken och smugglingslagen behålls men förtydligas så att det framgår att smugglingslagen ska tillämpas i första hand och att miljöbalken ska tillämpas i de fall det inte går att döma till ansvar enligt smugglingslagen.

Regeringen föreslår att avfall som varit föremål för brott ska kunna förverkas. Straffbestämmelsen om otillåtna avfallstransporter ska läggas till i uppräknningen av de brott som förverkandet kan grunda sig på. Regeringen föreslår även att avfall som tagits i beslag och skäligen kan antas bli förverkat ska kunna säljas eller förstöras. Om avfall som sålts eller förstörts inte

förverkas ska ersättning betalas ut till ägaren eller annan rättsinnehavare av avfallet.

Regeringen föreslår slutligen att tillsynsmyndigheten ska få besluta att hålla kvar eller omhänderta avfall om det behövs för att säkerställa att ett förbud i avfallstransportförordningen följs eller att ett föreläggande som beslutats med anledning av förordningen följs.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2019.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts några motioner med anledning av propositionen.

Utskottet har under beredningsarbetet med propositionen uppmärksammat på att det kan finnas risk för oklarheter vid tillämpningen av den föreslagna 29 kap. 15 § miljöbalken. Denna bestämmelse innebär ansvarsfrihet för den som frivilligt avbryter förfarandet så att en transport i strid med avfallstransportförordningen inte kommer till stånd. Enligt utskottet finns behov av ett förtydligande som avser hur begreppet frivilligt ska tolkas i förhållande till en inledd myndighetskontroll. Ansvarsfrihet förutsätter att avbrytandet är frivilligt. I propositionen anføres att om avbrytande åtgärder vidtas efter det att myndigheterna genomfört en kontroll har åtgärderna inte vidtagits frivilligt. Utskottet anser att avbrytande åtgärder som vidtas först efter det att myndigheterna inlett en kontroll inte heller ska betraktas som frivilliga. Detta ställningstagande innebär att om en transport är uttagen för kontroll av en myndighet ska det inte längre vara möjligt att frivilligt tillbakaträda.

Utskottet anser mot bakgrund av det anförda och det som i övrigt anføres i propositionen att riksdagen bör anta regeringens lagförslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2018/19:79 Ändamålsenliga sanktioner mot otillåtna avfallstransporter:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 29 kap. 4 a, 5, 11 och 12 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 26 kap. 13 a § och 29 kap. 12 a, 12 b och 15 §§, och närmast före 26 kap. 13 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.***Kvarhållande och omhändertagande av avfall******13 a §***

Tillsynsmyndigheten får besluta att hålla kvar eller omhändertaga avfall, om det behövs för att säkerställa att ett förbud i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall följs eller att ett föreläggande som beslutats med anledning av förordningen följs.

29 kap.***4 a §¹***

För otillåten avfallstransport döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. transporterar avfall utan tillstånd och därigenom bryter mot föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 15 kap. 17 § om tillstånd för yrkesmässig transport av avfall,

2. inom Europeiska unionen transporterar avfall utan att göra en skriftlig förhandsanmälan och utan att ha ett giltigt godkännande och därigenom bryter mot artiklarna 4 och 9.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall,

2. inom Europeiska unionen transporterar avfall utan en skriftlig förhandsanmälan och utan ett godkännande och därigenom bryter mot artiklarna 4 och 9.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall,

¹ Senaste lydelse 2016:782.

3. från Europeiska unionen exporterar avfall för bortskaffande och därigenom bryter mot ett exportförbud enligt artikel 34 i förordning (EG) nr 1013/2006,

4. från Europeiska unionen exporterar avfall för bortskaffande utan att ha ett skriftligt godkännande och därigenom bryter mot artikel 35.4 a i förordning (EG) nr 1013/2006,

5. från Europeiska unionen exporterar avfall för återvinning och därigenom bryter mot ett exportförbud enligt artikel 36 i förordning (EG) nr 1013/2006,

6. från Europeiska unionen exporterar avfall för återvinning till ett land som omfattas av förfarandereglerne i artikel 37 i förordning (EG) nr 1013/2006 och därigenom bryter mot ett förbud eller ett krav på skriftlig förhandsanmälan som gäller enligt artikel 37.2 andra stycket eller 37.5 i förordning (EG) nr 1013/2006 eller som gäller enligt artikel 1 i kommissionens förordning (EG) nr 1418/2007 av den 29 november 2007 om export för återvinning av visst avfall som förtecknas i bilaga III eller IIIA till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 till vissa länder som inte omfattas av OECD-beslutet om kontroll av gränsöverskridande transporter av avfall,

7. från Europeiska unionen exporterar avfall för återvinning till ett land som omfattas av förfarandereglerne i artikel 38 i förordning (EG) nr 1013/2006 utan att ha ett skriftligt godkännande och därigenom bryter mot artikel 38.4 a,

8. från Europeiska unionen exporterar avfall utan att avfallet är avsett för bortskaffande eller återvinning i en anläggning där bortskaffandet eller återvinningen sker

3. anordnar eller genomför en transport av avfall som är avsedd att gå från Europeiska unionen

a) till ett land eller territorium utanför Europeiska unionen i strid mot ett exportförbud i någon av artiklarna 34, 36, 39, 40.1 och 40.2 i förordning (EG) nr 1013/2006,

b) till ett land utanför Europeiska unionen utan ett skriftligt godkännande som krävs enligt artikel 35.4 a i förordning (EG) nr 1013/2006,

c) till ett land som omfattas av förfarandereglerne i artikel 37 i förordning (EG) nr 1013/2006 i strid mot ett förbud eller utan en skriftlig förhandsanmälan som krävs enligt artikel 37.2 andra stycket eller 37.5 i den förordningen eller enligt artikel 1 i kommissionens förordning (EG) nr 1418/2007 av den 29 november 2007 om export för återvinning av visst avfall som förtecknas i bilaga III eller IIIA till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 till vissa länder som inte omfattas av OECD-beslutet om kontroll av gränsöverskridande transporter av avfall,

d) till ett land som omfattas av förfarandereglerne i artikel 38 i förordning (EG) nr 1013/2006 utan ett godkännande som krävs enligt artikel 38.4 a,

e) till ett land utanför Europeiska unionen utan att avfallet är avsett att bortskaffas eller återvinnas i en anläggning enligt de bestämmelser som gäller i mottagarlandet på det

enligt de bestämmelser som gäller i mottagarlandet och därigenom bryter mot någon av artiklarna 35.5, 37.4 och 38.6 i förordning (EG) nr 1013/2006,

9. från Europeiska unionen exporterar avfall avsett för bortskaffande i ett utomeuropeiskt land eller territorium och därigenom bryter mot ett exportförbud enligt artikel 40.1 i förordning (EG) nr 1013/2006,

10. till Europeiska unionen importerar avfall för bortskaffande och därigenom bryter mot ett importförbud enligt artikel 41 i förordning (EG) nr 1013/2006,

11. till Europeiska unionen importerar avfall för bortskaffande utan att ha ett skriftligt godkännande och därigenom bryter mot artikel 42.4 a i förordning (EG) nr 1013/2006,

12. till Europeiska unionen importerar avfall för återvinning och därigenom bryter mot ett importförbud enligt artikel 43 i förordning (EG) nr 1013/2006,

13. till Europeiska unionen importerar avfall för återvinning utan att ha ett skriftligt godkännande och därigenom bryter mot artikel 44.4 a eller 45 jämförd med artikel 42.4 a i förordning (EG) nr 1013/2006,

sätt som följer av någon av artiklarna 35.5, 37.4 och 38.6 i förordning (EG) nr 1013/2006, eller

f) till ett land eller territorium utanför Europeiska unionen utan en skriftlig förhandsanmälan och ett godkännande som krävs enligt artikel 40.3 jämförd med artiklarna 4 och 9.6 i förordning (EG) nr 1013/2006,

4. anordnar eller genomför en transport av avfall som är avsedd att gå mellan länder utanför Europeiska unionen men genom ett land i unionen utan en skriftlig förhandsanmälan och ett godkännande som krävs enligt artiklarna 47 och 48 jämförda med artiklarna 4, 9.6, 42 och 44 i förordning (EG) nr 1013/2006,

5. till Europeiska unionen importerar avfall för bortskaffande i strid mot importförbudet i artikel 41 i förordning (EG) nr 1013/2006,

6. till Europeiska unionen importerar avfall för bortskaffande utan att ha ett skriftligt godkännande och därigenom bryter mot artikel 42.4 a i förordning (EG) nr 1013/2006,

7. till Europeiska unionen importerar avfall för återvinning i strid mot importförbudet i artikel 43 i förordning (EG) nr 1013/2006,

8. till Europeiska unionen importerar avfall för återvinning utan att ha ett godkännande och därigenom bryter mot artikel 44.4 a eller 45 jämförd med artikel 42.4 a i förordning (EG) nr 1013/2006,

14. till Europeiska unionen importerar avfall från ett sådant utom-europeiskt land eller territorium som avses i artikel 46 i förordning (EG) nr 1013/2006 utan att göra en skriftlig förhandsanmälan och utan att ha ett giltigt godkännande och därigenom bryter mot artikel 46.1 jämförd med artiklarna 4 och 9.6, eller

15. blandar avfall under transport i strid med artikel 19 i förordning (EG) nr 1013/2006.

För försök till brott som avses i första stycket 3–9 döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

9. till Europeiska unionen importerar avfall från ett sådant utom-europeiskt land eller territorium som avses i artikel 46 i förordning (EG) nr 1013/2006 utan en skriftlig förhandsanmälan och utan ett godkännande och därigenom bryter mot artikel 46.1 jämförd med artiklarna 4 och 9.6, eller

10. blandar avfall under transport i strid med artikel 19 i förordning (EG) nr 1013/2006.

Till ansvar enligt första stycket 2, 3 b–d och 3 f, 4, 6, 8 och 9 döms också om det för transporten av avfall finns

1. en skriftlig förhandsanmälan som innehåller en oriktig uppgift av betydelse från miljö- eller hälsoskyddssynpunkt, eller

2. ett godkännande som föranletts av att någon lämnat en oriktig uppgift som från miljö- eller hälsoskyddssynpunkt har haft betydelse för godkännandet.

Om brottet är grovt, döms för grov otillåten avfallstransport till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen utgjort ett led i en brottslighet som utförts systematiskt och under lång tid, i stor omfattning eller medfört eller kunnat medföra skador av stor omfattning eller allvarlig art.

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 §.

5 §²

För *försvårande av miljökontroll* döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. lämnar en oriktig uppgift som från miljö- eller hälsoskyddssynpunkt har betydelse för en myndig-

1. lämnar en oriktig uppgift som från miljö- eller hälsoskyddssynpunkt har betydelse för en myndig-

² Senaste lydelse 2016:781.

hets prövning eller tillsyn, om uppgiften *lämnas* i en ansökan, anmälan eller annan handling som ska ges in till en myndighet enligt

a) en bestämmelse i denna balk, artikel 62 i förordning (EG) nr 1907/2006, artikel 33.1–33.3 i förordning (EG) nr 1107/2009 eller artikel 20 i förordning (EU) nr 528/2012,

b) en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av balken, eller

c) enligt ett beslut som i det enskilda fallet har meddelats med stöd av balken, artikel 46 i förordning (EG) nr 1907/2006 eller regeringens föreskrifter,

2. i fråga om en verksamhet eller åtgärd som är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt *bestämmelserna* i 9, 11, 13 eller 14 kap. eller enligt föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av de bestämmelserna bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat om skyldighet att underrätta tillsynsmyndigheten om en driftsstörning i verksamheten eller liknande händelse som kan skada människors hälsa eller miljön,

3. bryter mot en bestämmelse i 10 kap. 11 §, 12 § första stycket eller 13 § om skyldighet att underrätta tillsynsmyndigheten om en förorening, överhängande fara för en allvarlig miljöskada eller allvarlig miljöskada,

4. i fråga om innesluten användning, avsiktlig utsättning eller utsläppande på marknaden av genetiskt modifierade organismer bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 13 kap. om skyldighet att anmäla kännedom om nya uppgifter eller ändrade förhållanden,

5. i fråga om yrkesmässig tillverkning eller införsel av kemiska produkter bryter mot 14 kap. 10 § eller mot föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap. 11 § genom att inte göra en anmälan för registrering i produktregistret enligt de föreskrifter som regeringen meddelat,

6. i fråga om ett godkänt växtskyddsmedel inte lämnar den information om medlet som krävs enligt artikel 56.1 i förordning (EG) nr 1107/2009,

7. i fråga om kosmetiska produkter inte lämnar information till Europeiska kommissionen i enlighet med artikel 13.1, 13.2, 13.3, 13.4 eller 16.3 i förordning (EG) nr 1223/2009 eller inte uppdaterar informationen till Europeiska kommissionen enligt artikel 13.7 i samma förordning, eller

8. i fråga om en godkänd biocidprodukt inte lämnar den information om produkten som krävs enligt artikel 47.1 i förordning (EU) nr 528/2012.

hets prövning eller tillsyn, om uppgiften *finns* i en ansökan, anmälan eller annan handling som ska ges in till *eller visas upp för* en myndighet enligt

a) denna balk, artikel 16 b, 16 d, 16 e, 18.1, 18.2, 18.3, 50.4a eller 50.4c i förordning (EG) nr 1013/2006, artikel 62 i förordning (EG) nr 1907/2006, artikel 33.1, 33.2 eller 33.3 i förordning (EG) nr 1107/2009 eller artikel 20 i förordning (EU) nr 528/2012,

c) ett beslut som i det enskilda fallet har meddelats med stöd av balken, artikel 46 i förordning (EG) nr 1907/2006 eller regeringens föreskrifter,

2. i fråga om en verksamhet eller åtgärd som är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 9, 11, 13 eller 14 kap. eller enligt föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av de bestämmelserna bryter mot en föreskrift som regeringen har meddelat om skyldighet att underrätta tillsynsmyndigheten om en driftsstörning i verksamheten eller liknande händelse som kan skada människors hälsa eller miljön,

11 §³

Om en gärning som avses i 2, 2 a, 2 b, 2 c, 3, 3 a eller 3 b §, 4 § första stycket 2, 5 § 1 eller 7 a, 8 eller 9 § är att anse som ringa, döms inte till ansvar. En gärning är att anse som ringa om den framstår som obetydlig med hänsyn till det intresse som är avsett att skyddas genom straffbestämmelsen.

Till ansvar enligt detta kapitel döms inte om gärningen är belagd med samma eller strängare straff i brottsbalken *eller om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling.*

Om en gärning som avses i 2, 2 a, 2 b, 2 c, 3, 3 a eller 3 b §, 4 § första stycket 2, 4 a §, 5 § 1 eller 7 a, 8 eller 9 § är att anse som ringa, döms inte till ansvar. En gärning är att anse som ringa om den framstår som obetydlig med hänsyn till det intresse som är avsett att skyddas genom straffbestämmelsen.

Till ansvar enligt detta kapitel döms inte om gärningen är belagd med samma eller strängare straff i brottsbalken. *Om gärningen är straffbar både enligt detta kapitel och enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling men ansvar inte kan dömas ut enligt den lagen, döms till ansvar enligt detta kapitel.*

Om ett vitesföreläggande har överträtts, döms inte till ansvar enligt detta kapitel för en gärning som omfattas av föreläggandet.

Om en gärning som avses i 1–9 §§ kan föranleda milösanktionsavgift och inte kan antas föranleda annan påföljd än böter, får åtal väckas av åklagare endast om åtal är påkallat från allmän synpunkt.

12 §⁴

Djur, växter, andra organismer, produkter som utvunnits av djur eller växter, sådana genetiska resurser som avses i förordning (EU) nr 511/2014, utbrutet material vid täktverksamhet, kemiska produkter, biotekniska organismer eller varor innehållande kemiska produkter eller genetiskt modifierade organismer eller produkter som innehåller eller består av genetiskt modifierade organismer, vilka har varit föremål för brott enligt 1, 2, 2 b, 2 c, 3, 4, 5, 6 eller 8 § får förklaras förverkade, om det inte är uppenbart oskäligt. Detsamma gäller värdet av egendomen eller utbytet av ett sådant brott.

Egendom får förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt och egendomen

1. har varit föremål för brott enligt 1, 2, 2 b, 2 c, 3, 4, 4 a, 5, 6 eller 8 § och är

a) ett djur, en växt eller en annan organism eller en produkt som utvunnits av ett djur eller en växt,

b) en sådan genetisk resurs som avses i förordning (EU) nr 511/2014,

c) utbrutet material vid täktverksamhet,

d) en kemisk produkt, en bioteknisk organism eller en vara som innehåller en kemisk produkt,

e) en genetiskt modifierad organism eller en produkt som innehåller

³ Senaste lydelse 2018:1427.

⁴ Senaste lydelse 2018:1427.

ler eller består av en genetiskt modifierad organism, eller

f) avfall,

2. är utbytet av ett brott som avses i 1,

3. är ett fortskaffningsmedel eller annan egendom som har använts som hjälpmedel vid ett brott som avses i 1, eller

4. varit avsedd att användas som hjälpmedel vid ett brott som avses i 1 och brottet har fullbordats eller förfarandet har utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse.

Fortschaffningsmedel och annan egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt 1, 2, 2 b, 2 c, 3, 4, 5, 6 eller 8 § får förklaras förverkade, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid sådana brott, om brottet har fullbordats eller om förfarandet har utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse. I stället för egendomen kan dess värde helt eller delvis förklaras förverkat.

Egendomen får förklaras förverkad enligt första stycket 3 eller 4 endast om det behövs för att förebygga brott eller om det finns andra särskilda skäl.

I stället för egendomen kan dess värde helt eller delvis förklaras förverkat.

12 a §

Den myndighet som förvarar avfall som skäligen kan antas bli förverkat enligt 12 § och har tagits i beslag enligt 27 kap. rättegångsbalken får

1. omedelbart låta sälja avfallet, om det finns en risk för att avfallet blir förstört under förvaringen, förvaringen är förenad med alltför stora kostnader eller det finns andra särskilda skäl, och

2. förstöra avfallet, om det inte kan säljas eller om det kan antas komma till brottslig användning eller på annat sätt är olämpligt för försäljning.

12 b §

Om avfall som sålts eller förstörts enligt 12 a § inte förverkas, har ägaren eller en annan rättsinnehavare rätt till ersättning. För avfall som sålts lämnas inte ersättning med högre belopp än vad som influtit vid försäljningen. Om avfallet har förstörts, ges ersättning med skäligt belopp.

15 §

Den som har anordnat en transport av avfall och som innan transporten påbörjats frivilligt har vidtagit en åtgärd som lett till att transporten inte genomförts i strid med förordning (EG) nr 1013/2006 eller förordning (EG) nr 1418/2007 döms inte till ansvar enligt 4 a § första stycket 3 eller 4.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2019.